

Så här gör du

Råd och tips för dig som antingen ska montera ett nytt tak, förnya/byta ut ett gammalt tak eller sänka taket.

**användningsområde
rengöring/underhåll
möjligheter/idélösningar
nytt tak
förnyelse av tak
nedsänkt tak
verktygsguide
checklista
goda råd**

tak ess

inspirasjon

Så här gör du

Denna broschyr har som mål att ge dig lite inblick i vad du kan råka ut för när du ska montera tak i ett rum. Ibland är det inte tillräckligt att veta hur du ska montera taket. All erfarenhet talar för att du samtidigt måste veta något om de konsekvenser detta kommer att ge för rummet/ användningen av rummet. Vi har i den här broschyren försökt ge dig en grund att stå på för att du ska kunna värdera det jobb som ligger framför dig samt att du köper det som behövs för att göra jobbet.

Lycka till med det nya taket – **Forestia Tak-ess Inspirasjon**

Forestia Tak-ess Inspirasjon

Tak-ess Inspirasjon är en enhetlig lösning för invändig beklädnad av tak. Med **Tak-ess Inspirasjon** är tanken att ge dig som användare ett bredare urval av taklösningar anpassat till de enskilda rummen och din smak.

Tak-ess Inspirasjon finns i tre storlekar, 60 x 120 cm, 30 x 120 cm och 60 x 60 cm, samtliga i 12 mm tjocklek och i vitt utförande.

Användningsområde

Tak-ess Inspirasjon kan användas i alla rum i bostaden, även i bra ventilerade rum som tvättstuga och badrum.

När det gäller tak i bastu, kylrum och frysrum bör du här inte montera **Tak-ess Inspirasjon**.

Komplett monteringsanvisning medföljer varje förpackning **Tak-ess Inspirasjon**.

Fuktinnehåll (gäller som regel nya hus/tillbyggnader)

Tak-ess Inspirasjon påverkas av ändringar i luftfuktigheten. Mur- och putsarbeten ska vara avslutade innan monteringen startar.

Underlag för montering

Tak-ess Inspirasjon kan monteras direkt på raka takstolar eller bjälkar med c/c 60 cm. Det rekommenderas emellertid att montera skivorna tvärs över läkt 28 x 45mm el. 24 x 45 mm med c/c 60 cm lagda på tvärs över takstolar eller bjälkar.

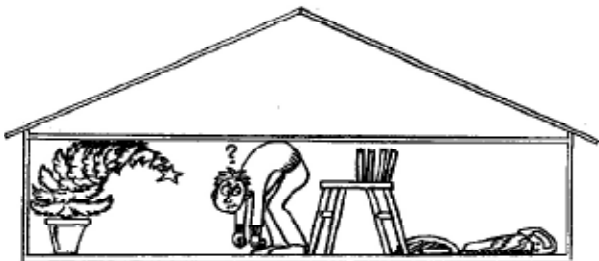
Om formaten 30 x 120 cm eller 60 x 60 cm används rekommenderas alltid läktavstånd på c/c 30 cm.

Där mönstret kräver montering längs med läkten, bör man spika läkt på c/c 30 cm.

Så här gör du

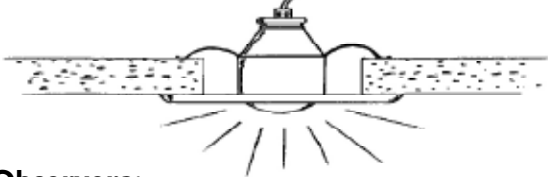
Takhöjd

I Sverige är standardhöjden för våningsplanen i dagens bostäder 240 cm. I en del hus från 1960-70-talet kan takhöjden i t ex källare vara ca 210 cm. Detta utgör emellertid inte något hinder för att inreda även dessa rum för boendeändamål.

Down-lights

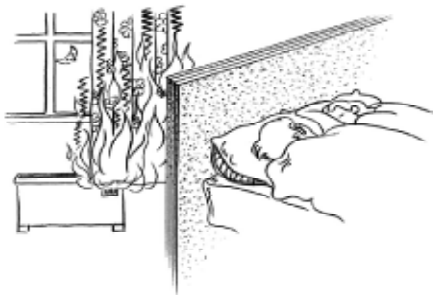
Montering av downlights är i våra dagar nästan ett måste. Du måste bara vara noga med det nödvändiga brandavståndet. Avstånd från ljuskälla till brännbart material måste vara ca 15 cm.

Observera: installation av 230 V downlights måste göras av godkänd elektriker. 12 V kan du montera själv. Följ monteringsanvisningarna från tillverkaren av downlights.

Brand

Vid inredning av rum antingen på vind eller i källare måste hänsyn tas till nödutgång vid brand. Detta innebär att man ska se till att det aktuella rummet har ett fönster som flyktväg. (Vid vind, kom ihåg brandsteg/repstege/rep).

Takvärme (Eswa)

Takvärme användes mycket på 70- och 80-talet. I allmänhet ger det nog en behagligare känsla att få värmen från golvet än från taket. Vi rekommenderar därför inte Eswa eller liknande i taket.

Ljud/buller

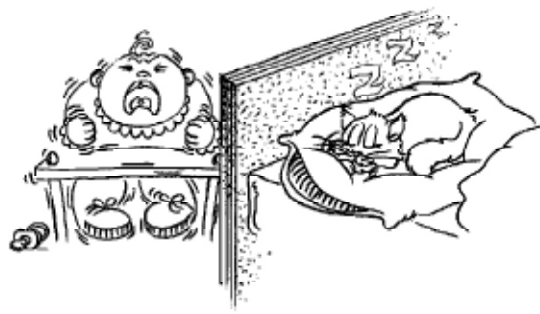
Luftljud

Luftljud är t ex ljudet av musik, prat och liknande.

Stegljud

Stegljud är t ex ljudet av skor mot golv som fortplantar sig mellan våningarna.

Med hjälp av ljudbyglar, läkt och skivor (helst 2 lager) samt tätning längs väggar med fogmassa kommer detta att kunna avhjälpas. Under förutsättning att takhöjden tillåter detta.

Rengöring/underhåll

När du har monterat **Tak-ess Inspiration** har du fått ett tak som med normal/bra rengöring ska hålla i många, många år. Hur många beror på dig.

Tak-ess Inspiration kan självklart tvättas av med alla rengöringsmedel som inte innehåller fett. Torrengöring sker bäst med en mikrofiberduk. Vid ångrengöring av taket får temperaturen som tillförs takytan inte vara för hög. Detta uppnår man med en liten ångmängd, dubbel trasa och jämna rörelser med munstycket.

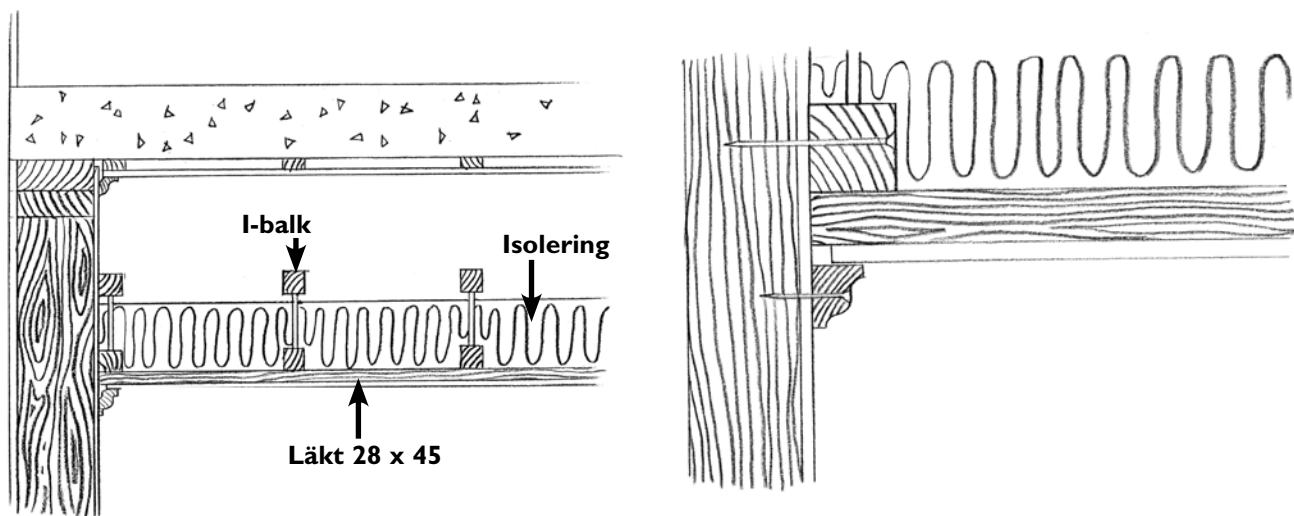
Tak-ess Inspiration kan målas över om det skulle bli nödvändigt. Rengör ytan med svag lösning av ammoniak och vatten först. Därefter är det normalt sett inte nödvändigt att grundmåla för fäste. Vi rekommenderar akrylfärg och det räcker i regel med en strykning. Rekommenderad glans på färgen är 07 eller 10.

Så här gör du

Nedsänkning av tak

När du har bestämt dig för att sänka taket rekommenderar vi att infästningen av det nya taket sker på väggar. Detta är enklare än att hänga ned infästningen från taket.

Skisserna nedan visar hur vägginfästningen görs.

När det gäller bjälkdimensioner och c/c avstånd framgår detta av tabellerna. Vid större rum är det absolut en fördel att använda I-balkar. Bjälkens styrka, egenvikt och rakhet ger ett stabilt underlag för det panelklädda taket. I-balken kan användas över långa spännvidder utan att den behöver stöd på mitten. Den är formstabil och riskerar därför inte att krympa eller vrída sig. Det innebär att skivorna kan monteras direkt på bjälkens undre fläns utan användning av läkt. Egenvikten motsvarar bara hälften av en bjälke helt i trä, något som gör I-balken lätt att hantera. I-balken levereras i längder upp till 13300 mm.

I-balk

Bjälkdimension (höjd i mm)	Max spännvidd i millimeter-vid bjälkavstånd c/c 60 cm
H200	6100
H220	6600
H250	7400
H300	8500

Tabellerna är beräknade för maximal egenlast på 320 N/m². Detta motsvarar t.ex ett bjälklag med 2st beklädnadsskivor som panelklätt tak plus 50 mm isolering eller ett bjälklag med 1 st beklädnadsskiva plus 200 mm isolering.

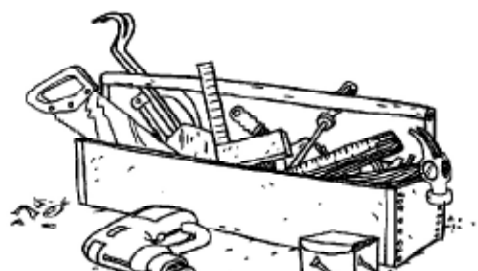
15-20 cm isolering kommer att förbättra isoleringsförmågan betydligt, och vi rekommenderar därför att detta görs samtidigt.

Bjälke helt i trä

Bjälkdimension	Max spännvidd i millimeter-vid bjälkavstånd c/c 60 cm
48 mm x 73 mm	2700
36 mm x 98 mm	3300
48 mm x 98 mm	3650
36 mm x 123 mm	4150
48 mm x 123 mm	4600
36 mm x 148 mm	5050
48 mm x 148 mm	5550

Verktygsguide (det här behöver du för att montera Tak-ess Inspiration)

- Hammare
- Fintandad sticksåg
- Snöre
- Vinkel
- Blyerstpenna
- Dorn
- Tumstock
- Vattenpass
- Geringsåg
- Spik/skruvar

Så här gör du

Nytt tak

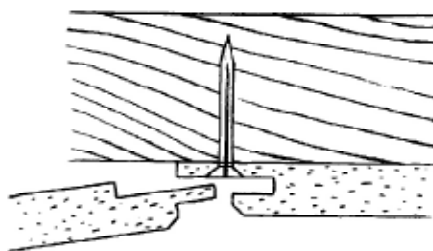
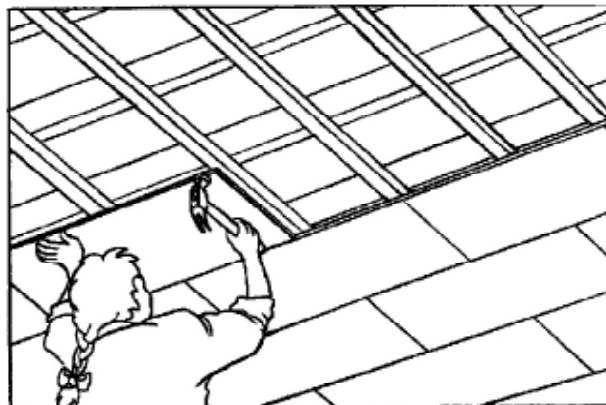
Montering

Innan montering sker ska bygget vara avslutat, ventilerat och ordentligt uttorkat. Uppvärmningen ska vara igång.

Det rekommenderas att montera första skivraden efter snöre. För takytor längre än 20 m måste det läggas in en genomgående expansionsmöjlighet på 10-20 mm.

Övergång från gammalt till nytt tak

Om du bygger på och därmed får en övergång från gammalt till nytt tak rekommenderas att lägga nytt på det gamla så att du får ett helt nytt tak. Alternativet är att skilja de båda taken åt med en «falsk» bjälke eller liknande.

Förnyelse/utbyte av gammalt tak

När det gäller förnyelse av gamla tak är det enklast att montera det nya taket precis under det gamla. Eventuellt måste man kanske rikta upp det gamla, något som man då måste göra med hjälp av nedläktning (betraktas då som ett nytt tak). Om du emellertid väljer att montera det nya taket ovanpå det gamla måste du först försäkra dig om vad det gamla taket består av innan du monterar det nya. Uppställningen nedan skulle kunna hjälpa dig på vägen.

Gammalt tak av	Tak-ess Inspiration monteras	Spik-/skruvdimensioner
Gipsskivor	hitta gamla reglar, ev läkt/stöd/bjälkar och montera på dessa	20-50 galv. m/huvud, 23x55 gipsskivaspik 3,5x35 pozidrive sänkskruvar
Panelklätt tak	direkt på underlaget	17-35 galv. m/huvud,
Spånskivatak Träfibertak	hitta gamla reglar, ev läkt/stöd/bjälkar	23x35 gipsskivaspik 3,5x25 pozidrive sänkskruvar
«Draget» tak	avlägsna makin-papper och säckväv, hitta gamla reglar, ev läkt/stöd/bjälkar	20-40 galv. m/huvud, 23x55 gipsskivaspik 3,5x25 pozidrive sänkskruvar
Betongtak	nedläktning med 22 x 45 mm läkt som fästs med 8 x 60 spikplugg – borrar genom läkt direkt in i underlaget, montera skivorna på läkten.	17-35 galv. m/huvud, 3,5x25 pozidrive sänkskruvar
Trossbotten	22 x 45 mm läkt spikas med 28-75 galv. på bjälkar, montera skivorna på läkten	17-35 galv. m/huvud, 3,5x25 pozidrive sänkskruvar
Rabitzputsad	23 x 48 mm läkt spikas med 28-75 galv./skruvas med 5 x 70 till underlaget (råpanel), montera skivorna på läkten	17-35 galv. m/huvud, 3,5x25 pozidrive sänkskruvar
Siporextak (gasbetong) Lecatak	som betongtak, men läkten fästs med expanderande gummipluggar	

För att hitta fästpunkter för spiken i det gamla taket kan du antingen «banka» dig fram, genom försiktiga slag med hammaren, eller provspika. Om du först har hittat riktning och mellanrum mellan de gamla reglarna kommer det hela att gå bra. Kom ihåg infästningsmättet på **Tak-ess Inspiration** – c/c 60 cm alt. c/c 30 cm.

Så här gör du

Materialbehov Gör en ritning med mått Utifrån denna beräknar du materialbehov för	Nybyggnad/ tillbyggnad	Nytt tak under gammalt ¹⁾	Nedsänkt tak ²⁾
I-balk/träbjällkar			X
Spik/skruvar för infästning på vägg			X
Ev diffusionsspärr	X		
Läkt 28 x 45 mm	X	(X)	(X)
Spik till läkt	X	X	X
Antal skivor – format?	X	X	X
Spik 17/35 galvaniserade m/huvud	X	X	X
Löpmetr Dekorlister	X	X	X

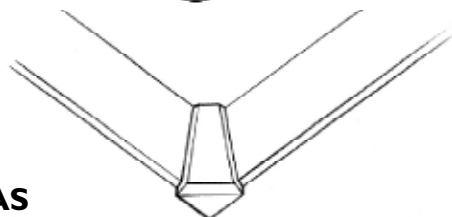
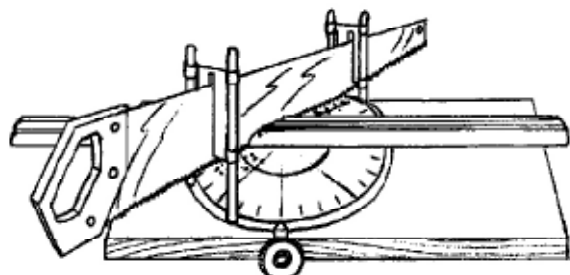
1) Om du river det gamla taket kan behovet av läkt/infästning variera, se tabell under förnyelse/utbyte av gammalt tak. Se även här när det gäller dimensioner etc på skruv/spikar.

2) Kom ihåg stöd till alla fria kortändar mot väggar.

Goda råd

Vid montering av **Tak-ess Inspiration** bör du komma ihåg följande:

- Användning av skruv/spikar per m² skiva – ca 10 st
- Gör alltid en ritning med mått av taket innan du handlar/beställer material/skivor/lister
- Använd alltid snöre så att första raden med takskeivor alltid är rak
- Använd vattenpass och kontrollera att taket är rakt
- Förvara alltid skivor och lister i oöppnad förpackning
- Kontrollera skivor och lister innan montering
- Såga skivorna med ovansidan uppåt med handsåg/sticksåg
- Såga skivorna med ovansidan nedåt med elektriska verktyg
- Blyertsstreck på framsidan av skivan tas lättast bort med suddgummi

- Använd bra verktyg (geringsåg) vid gering och var noggrann
- Använd gärna hörnklossar – enklare när du inte behöver använda gering
- Använd gärna färdigbehandlat listverk
- Kom ihåg att det ska vara ett litet mellanrum mellan list och tak (taket ska kunna röra sig fritt)
- Fäst alltid listen i väggen – inte både i tak och vägg

Forestia AS
NO-2435 Braskereidfoss
Tel.: +47 62 42 82 00
Fax: +47 62 42 38 81
E-mail: forestia@byggma.no
www.byggmagroup.com

Lycka till med ditt nya tak – Tak-ess Inspiration

EN 13986
NS-EN 312 P2
D-s2, d0
EI